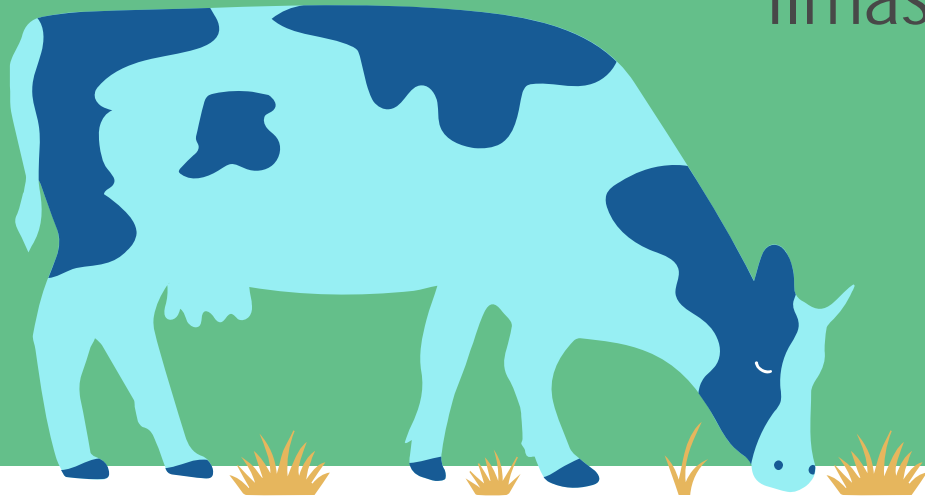

Ei-tuotannolliset investoinnit 2024

Uusia mahdollisuuksia
ilmasto- ja monimuotoisuuskosteikoilla

8.5.2024 Heli Ronkainen

Ei-tuotannolliset kosteikot

- Kosteikot toimivat kiintoaineksen ja ravinteiden pidättäjänä, eliöstön elinympäristönä tai viljelymaiseman monipuolistajana:

- yläpuolisella valuma-alueella peltoa yli 10 %

Poikkeukset:

- 1) maatalousluonnon monimuotoisuus kosteikko
- 2) ilmastomuutoksen torjumiseksi perustettu kosteikko tai
- 3) kohde elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen arvion mukaan edistää tehokkaasti maatalouden vesiensuojelua, ilmastomuutoksen torjuntaa tai luonnon monimuotoisuutta.

- Kosteikon pinta-ala (tulva-alat mukaan lukien) väh. 1 % yläpuolisen valuma-alueen pinta-alasta:
- Kosteikon alaan lasketaan vesi-, tulva-alueet, penkereet sekä muut hoidon kannalta tarpeelliset alueet.

Poikkeukset:

- 1) kohteessa on paikallinen voimakas maatalouden kuormitus;
- 2) kohde sisältyy suojavyöhykettä, luonnon monimuotoisuutta tai kosteikkoa koskevaan yleissuunnitelmaan; tai
- 3) kohde elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen arvion mukaan edistää tehokkaasti maatalouden vesiensuojelua, ilmastomuutoksen torjuntaa tai luonnon monimuotoisuutta.

- Pellolle perustettavassa kosteikossa veden alle pysyvästi jäävältä kosteikon osalta on poistettava sellainen peltomaa, jonka fosforin viljavuusluokka on hyvä, korkea tai erittäin korkea:

Poikkeus: ei kuitenkaan koske turvepeltoja.

- Toimenpiteestä ei saa aiheutua olennaista haittaa kosteikkoalueen ulkopuolella viljeltävien peltojen kuivatukselle, alapuolisen alueen veden riittävyydelle tai muulle maankäytölle.

2-tasouomat ja uomainvestoinnit

- 2-tasouomat ojien tai virtavesistöjen alivesiuoman reunalle (toiselle tai molemmille puolille) perustettu tulvatasanne
- Uomainvestoinnit, jossa uoma kunnostetaan luonnonmukaisen vesistö rakentamisen periaatteiden mukaisesti:
  - palautettavat/entisöitävät tulva-alueet
  - perustaan useita pieniä kosteikkoja tai tulvatasanteita
  - kaksitasouomat,
  - veden virtaamaa hidastavat pohjakynnykset tai putkipadot,
  - uomien eroosiosuojaukset
  - puron mutkaisuutta lisäävät toimet,
  - lintujen, kalojen ja rapujen elinympäristönä toimivien uomien laatua parantavat toimet.

Luonnon monimuotoisuuskosteikot

- laajojen peltoalueiden keskelle perustettava kosteikko lisää monimuotoisuutta enemmän kuin metsään / metsän ja pellon reunalle perustettava kosteikko
  - luontainen paikka kosteikolle: esim. notkokohtat tai syvät ojat
- kosteikon mitoituksessa 50-50-50 sääntö (50 avovesialuetta, 50 mosaiikkimaista kasvillisuusaluetta, 50 cm syvä)
  - vaihtelevat syvyysvyöhykkeet hyviä (puolisukeltajat 0–0,5 m ja kokosukeltajat 0,5–4 m)
  - kosteikon ja mahdollisten pesimäsaarten tai vedenohjausniemekkeiden reuna-alueet riittävän loivapiirteisiksi (luiskan kaltevuus vähintään 1:3 korkeuteen nähden)
  - rikkonaista rantaviivaa paljon
  - kalattomuus tai kalastossa riittävästi petokaloja pitämässä särkikalakannan pienenä
  - veden vaihtuvuus kosteikossa (umpiperien välttäminen)
- kosteikon vesitason lasku mahdollisuus:
  - aktiivisella vedenpinnan säätelyllä saadaan pidätettyä vettä kevät/syystulvien aikaan
  - ranta-alueen osittainen kesannointi jonain vuonna (vesipinta alempana)
    - mahdollistaa tehokkaamman hoidon sinä vuonna, mahdolliset rakenteiden korjaukset, kosteikon reuna-alueiden laidunnus loppukesällä
    - kesannoidun alueen jäädessä vedenpinnan alle, hajoava kasvimateriaali tarjoaa ravintoa selkärangattomille, jotka ovat vesilintupoikueiden tärkeintä ravintoa

Ilmastokosteikot

- Turvepeltojen muuttamiseen kosteikoksi tai suon kaltaiseksi alueeksi
- Kuivatetuissa oloissa turvekerros on alttiina hajoamiselle:
  - Erityisesti paksuturpeisilla mailla pohjavedenpinnan noston avulla voidaan vähentää pellolta muodostuvia kasvihuonekaasupäästöjä
    - heikkotuottoisen viljelyssä olevan turvepellon päästö ilmoitetaan viljelykasvin mukaan (monivuotiset 25 t CO₂ekv/ha/v tai yksivuotiset 35 t CO₂ekv/ha/v).
    - ennallistetun turvepellon päästökerroin IPCC:n mukaan on 2,8 t CO₂ekv/ha/vuosi.
  - Heikkotuottoisille pelloille hyvä vaihtoehto voi olla niiden ennallistaminen suon kaltaiseksi alueeksi:
    - turvepeltoja ovat pellot, joiden muokkauskerroksen orgaanisen aineksen pitoisuus on vähintään 40 prosenttia
- Turvepeltojen on oltava korvauskelpoista alaa
  - korvauskelpoisen turvepellon alaan voidaan hyväksyä veden pinnan nostamisen kannalta tarkoituksenmukaiset korvauskelvottomat reuna-alueet:
- Turvepeltoa koskevassa kosteikkohankkeessa kohteen vesitaloutta on muutettava siten, että pohjaveden pinta nousee pysyvästi tasolle, joka tehokkaasti ehkäisee turpeen hajoamista:
  - pohjavedenpintaa voi nostaa esimerkiksi patoamalla ojia.
- Kosteikoksi muutetun turvepellon hoitotoimenpiteitä ovat patorakenteista huolehtiminen, vedenpinnan korkeuden tarkkailu ja vedenpinnan pitäminen riittävällä korkeudella turpeen hajoamisen aiheuttamien kasvihuonekaasupäästöjen ehkäisemiseksi.

Ilmastokosteikot

- Sopivien kohteiden tunnistaminen:
  - Sopivia kohteita voivat olla niin yksittäiset lohkot, kuin useamman lohkon kokonaisuudet:
    - lohko on kokonaan turvemaata
    - pinta-maa voi olla hajonnut multamaaksi viljelytoimien seurauksena, vaikka alla onkin turvekerros → mahdollinen aiempi maalajimääritys kannattaa selvittää uusilla maanäytteillä, joissa selvitetään myös hiilen määrä
    - pääsääntöisesti paksut turvemaat (turvetta yli 0,5 m) ovat toimenpiteen kohdealoja:
      - ohuilla turvemailla alla oleva maannos saattaa vaikeuttaa veden pysymistä alueella.
      - lisäksi paksuilla turvemailla on jäljellä enemmän säilytettävissä olevaa hiilivarastoa
    - pienet tai tilakeskuksesta katsottuna syrjäiset turvelohkot joiden viljely tuotannon kannalta koosta, heikosta tuottavuudesta tai syrjäisyydestä johtuen ei – merkitsevää
    - toistuvasti ei-tuotannollisessa käytössä olevat turvemaata olevat lohkot
    - lohkot joilta syntyy toistuvia satotappioita märkyydestä, hallanarkuudesta tai muista (turve)pellon viljeltävyydestä johtuvista tekijöistä – tehokkaamman ojituksen sijaan ilmastokosteikko?
    - missä pelto sijaitsee, millainen on ympäröivä maasto, onko ympärillä muita lohkoja joihin vettä voisi olla vaikutusta, suoalueita tai tulvivia ojia/jokia
      - tutki vanhojakin karttoja
      - jos alueelle on joskus muodostunut turvekerros = olosuhteet ovat ainakin aiemmin olleet suotuisat turpeen muodostumiselle Suunnittelulla selvitetään, vieläkö nämä olosuhteet on mahdollista luoda alueen nykytila huomioiden
    - ketkä hallinnoivat ympäröiviä alueita, yhteistyö

Ilmastokosteikot

- Asetetut tavoitteet – lopputulos voi olla hyvinkin erilainen:
  - ennallistaminen:
    - jolloin alue saa ajan saatossa muuttua suonkaltaiseksi alueeksi
  - ennallistaminen hyvin märeksi kosteikoksi:
    - jossa vesi on maan pinnalla, esim. riistanhoitoa tukemaan
  - ilmastokosteikko, jolta korjaa satoa:
    - esim. karjatiljan ruokohelpikasvusto kuivikkeeksi
    - toimenpide sallii kasvuston hyödyntämisen, mutta pinta-alalta ei saa viljelytukea sillä alue ei ole enää investoinnin jälkeen maatalousmaata
- kaikilla kohteilla ei ole olennaista, että alue on ympärivuotisesti veden valtaama:
  - vedenpinnan taso vaihtelee alueen ominaisuuksien ja kasvukauden sääolosuhteiden vaihtelun vuoksi → esimerkiksi kasvukaudella vedenpinta voi olla maanpinnan alapuolella ajoittain (luonnollinen ilmiö myös soilla)
- se millainen kosteikko sopisi maanomistajan toiveisiin parhaiten, vaikuttaa toteuttamiseen

Ilmastokosteikot

- Alueen ominaisuudet ja tavoitteet huomioidaan suunnittelussa
- Suunnittelijoiden kanssa pohditaan mm. seuraavat asiat:
  - mistä vesi - vesivarantojen riittävyys
  - mikä on vedenpinnan korkeus suhteessa tavoiteltuun kosteikkoon
  - alueella nyt vallitseva kuivatustekniikka, tavoite sekä ympäröivät olosuhteet vaikuttavat padotustekniikan valintaan
  - riittääkö pelkkä avo-ojien tukkiminen maa-aineksella, kuoritaanko ravintorikas pintakerros pois tai reunoille valliksi, tehdäänkö uudelleen ojituksia
  - naapuri kiinteistöjen omistajuus ja haittojen minimointi, muista yhteistyö:
    - kuka huolehtii naapuri maanomistajien suostumuksen tiedustelusta
  - selvitetään mahdolliset muut haitat tai vastaavasti hyödyt esimerkiksi tulvasuojelun kannalta
  - suunnittelussa mukana oman neuvojan lisäksi kuivatustekniikoihin perehtynyt asiantuntija
  - suunnitteluun tueksi esim. NEUVO-rahoitus

Hakeminen

Hakija viljelijä, rekisteröity yhdistys tai vesilain 12 §:ssä mainittu vesioikeudellinen yhteisö. Hakijalle tulee olla Y-tunnus.

Ei-tuotannollinen investointi haetaan sähköisesti Hyrrä palvelussa

- hakuohje hyrrään : <https://www.ruokavirasto.fi/ei-tuotannolliset-investointikorvaukset--hyrra-ohje>

Mukaan:

- suunnitelma
- kartat
- mahdollinen vuokrasopimus
- yhdistyksen/yhteisön osalta kopio kokouspöytäkirjasta, jossa hankkeesta päätetty
- selvitys yhdistyksen /yhteisön osalta nimenkirjoitusoikeudesta

Kosteikon minimipinta-ala on 0,30 ha. Kohteen tulee olla hakijan hallinnassa koko investointitukihankkeen ajan ja sitä seuraavan hoitosopimuksen ajan eli vähintään 7 v vuokrasopimus.

Tuki (avustus 100 % hyväksyttävistä kustannuksista (yksikkökustannuksista):

- kosteikon pinta-ala on yli 0,5 hehtaaria, tuki enintään 12 000 euroa hehtaarilta
  - kosteikon pinta-ala on 0,3–0,5 hehtaaria, tuki enintään 4 100 euroa koko kosteikkoa kohden
  - uoman luonnontilan parantamisesta ja kaksitasouomista maksetaan enintään 21 euroa metriltä
- hanketta ei saa aloittaa ennen tukipäätöstä
  - tukea ei voi myöntää toista kertaa samalle alueelle
  - mieti jo suunnitteluvaiheessa kuinka kosteikkoa hoidetaan mm. liuskojen kaltevuudet, niitto koneellisesti, mahdollinen vesitason lasku esim. rakenteiden korjaamista varten ja kosteikon rantojen ja uomien suojaus eroosiolta ja sortumilta nurmettamalla, kiveämällä tai istutuksin
  - muista vastata mahdolliseen täydennyspyyntöön hyrrässä
  - kosteikkoinvestointihakemuksen pisteytetään valtakunnallisten valintakriteerien perustella:

<https://www.ruokavirasto.fi/ei-tuotannolliset-investoinnit/valintakriteerit/>

Kosteikkoinvestointien haku on avoinna hyrrässä v. 2024

Suunnitelma

Suunnitelman tulee olla riittävä / asianmukainen ja sen voi teettää neuvo 2030 tuella

Suunnitelma sisältää seuraavat tiedot:

- hankkeen yleiskuvaus ja tavoitteet:
  - suunnitelma tukee hankkeen päätavoitetta (vesiensuojelu, luonnon monimuotoisuus tai ilmastomuutoksen hillintä)
- hankkeen pinta-ala
- hankkeen yksilöity toteutustapa ja -aika
- hankkeen toteuttamiseen osallistuvat tahot, toteutus- ja rahoitusvastuut sekä mahdolliset sopimusjärjestelyt
- hankkeen kustannusarvio kustannuserittelyineen ja rahoitussuunnitelma
- hankkeen sijaintikartta
- hankealueen kartta
  - o HUOM myös kosteikon hoitosopimukseen vaaditaan v 2024 lähtien rakennepiirustus
- selvitys alueen omistussuhteista ja maanomistajien luvat sekä muut mahdolliset hankkeen edellyttämät luvat
- hankkeen toteuttamista varten vaadittavat viranomaisluvat
- yleispiirteinen selvitys perustamisen jälkeisistä hoitotoimenpiteistä.

Suunnitelma

Kosteikon perustamista koskevaan suunnitelmassa tulee lisäksi olla selvitys:

- peltojen osuus valuma-alueesta
- kosteikon pinta-alan suhteesta yläpuolisen valuma-alueen pinta-alaan
- kosteikon perustamistoimenpiteistä
- kosteikkoalueen vesien johtamisesta ja patoamisesta
- kosteikkoalueen penkereistä, syvänteistä, niemekkeistä, saarekkeista ja kasvillisuusvyöhykkeistä
- lietteen tyhjentämisestä kosteikosta
- mahdollisesta fosforin saostukseen käytettävästä aineesta ja menetelmästä
- kosteikon mitoituksesta
- hankkeen vaikutuksista investointialueen ulkopuolella viljeltävien peltojen kuivatustilanteeseen tai muuhun maankäyttöön
- turvepellon turpeen arvioidusta keskimääräisestä paksuudesta ja selvitys siitä, mihin arvio perustuu.

Rakentaminen

Kosteikkoinvestointien haku on avoinna hyrrässä v 2024

- kosteikko perustetaan patoamalla kun se on mahdollista, luontaisesti sopivaan paikkaan pellolle, pellon reuna-alueelle tai metsä/joutomaalle.
- hanke on toteutettava kahden vuoden kuluessa siitä, kun päätös korvauksen myöntämisestä on tehty:
  - enintään 1+1 vuotta lisää aikaa.
- investointihankkeen valmistuttua ja viimeistään valmistumista seuraavana vuonna hankkeen toteuttajan on tehtävä kosteikon hoitosopimus
- korvaus maksetaan erissä toteutuneiden kulujen mukaisesti erillisen hakemuksen perusteella. Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että korvattavan kustannuksen perusteena oleva toimenpide on toteutettu ja siitä aiheutuva kustannus on maksettu.
- loppumaksun yhteydessä tehdään tarkastuskäynti, jossa tarkistetaan että hanke toteutunut tukipäätöksen ja suunnitelman mukaisesti
- jos korvauksen saaja poikkeaa investointihankkeen aloittamisen jälkeen merkittävästi korvauksen myöntämistä koskevalla päätöksellä hyväksytystä suunnitelmasta ja sen mukaisista toimenpiteistä, korvauspäätökseen on haettava muutosta

Yhteystiedot: Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Ei-tuotannolliset investoinnit, kosteikon hoitosopimus, yhteinen ojitusinvestointi

Tuen myöntö:

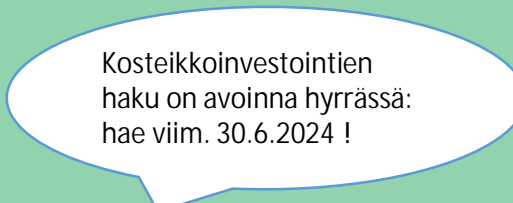
- Heli Ronkainen puh. 0295 038 125

Maksatus:

- Anni Haverinen puh. 0295 038 030

Käy tutustumassa myös:

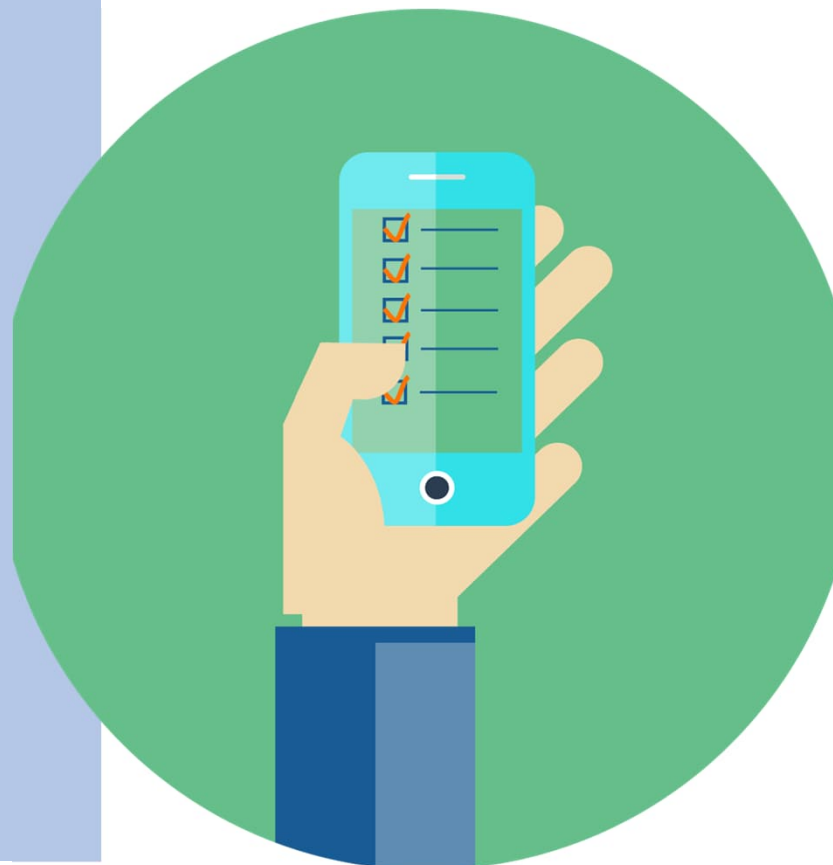
Ruokavirasto: <https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/investoinnit/ei-tuotannolliset-investoinnit/>

Kosteikkoinvestointien
haku on avoinna hyrrässä:
hae viim. 30.6.2024 !

Seuraa: Pohjois-Pohjanmaan maaseutu- ja maatalousrahoituksen yhteisiä viestintäkanavia

- [Maaseutu.fi, Pohjois-Pohjanmaa –aluesivu](#) kaikille Pohjois-Pohjanmaan maaseutu- ja maatalousrahoituksesta kiinnostuneille
- [Maatalous, Pohjois-Pohjanmaa –Facebook-sivu](#) maatalousyrittäjille ja maatalouden kehittäjille
- [Maaseutu, Pohjois-Pohjanmaa –Facebook-sivu](#) maaseudun yrittäjille, kehittäjille ja asukkaille
- [Maaseutu, Pohjois-Pohjanmaa –Instagram-sivu](#) maaseudun yrittäjille, kehittäjille ja asukkaille
- [Maaseutu, Pohjois-Pohjanmaa –YouTube-kanava](#) kaikille Pohjois-Pohjanmaan maaseutu- ja maatalousrahoituksesta kiinnostuneille
- [Maaseutuverkosto-sivu](#) maaseudun kehittäjille

Kiitos

Nuijunjärvi Haapajärvi